

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувачка ступеня доктора філософії ЧЖАН ЦАЙДЖИН (ZHANG CAIJING), 1988 року народження, громадянка Китаю,

освіта вища: закінчила у 2021 році Пекінський університет аеронавтики та космонавтики, Китайська Народна Республіка, магістр за спеціальністю «Англійський переклад»,

працює онлайн викладачем англійської мови, Онлайн-школа неформальної освіти «Jia You Xue Ba» (місто Ханчжоу, провінція Чжецзян, Китайська народна республіка),

виконала акредитовану освітньо-наукову програму 011 «Освітні, педагогічні науки».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця Міністерства освіти і науки України, м. Харків, від «05» березня 2025 року № 72, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Олександр ШУМСЬКИЙ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Рецензентів –

Ганна ПОЛЯКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця;

Ірина ГОНТАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Офіційних опонентів –

Олена ЧЕХРАТОВА, доктор філософії з педагогіки, доцент, доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;

Оксана ВОЛОШИНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і освітнього менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського;

на засіданні «29» квітня 2025 року прийняла рішення про присудження

ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта» ЧЖАН ЦАЙДЖИН на підставі публічного захисту дисертації «Формування іншомовної комунікативної компетентності учнів в умовах неформальної освіти (на прикладі Китайської Народної Республіки)» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Дисертацію виконано у Харківському національному економічному університету імені Семена Кузнеця, Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник – Людмила ГРИЗУН, доктор педагогічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, професор кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: науково обґрунтовано педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів неформальної освіти КНР на сучасному етапі суспільства сталого розвитку (цілеспрямована теоретико-методична підготовка вчителів-фасилітаторів для формування ІКК в умовах неформальної освіти; створення динамічного, інтерактивного та ціннісно орієнтованого інформаційного освітнього середовища, що забезпечує гнучку організацію навчального процесу на основі змішанного навчання; застосування комплексу засобів стимулювання учнів до діалогового спілкування іноземною мовою); теоретично обґрунтовано модель впровадження педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у навчальний процес приватних закладів неформальної освіти КНР; розроблено методичні рекомендації щодо впровадження педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у навчальний процес приватних закладів неформальної освіти КНР. Уточнено визначення понять «іншомовна комунікативна компетентність», «формування іншомовної комунікативної компетентності», розуміння понять «змішане навчання» та «гібридне навчання» у ході їх застосування у навчальному процесі вивчення та викладання іноземної мови у приватних закладах освіти КНР; поняття «педагогічні умови» для формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у системі неформальної форми освіти Китаю. Дістали подальшого розвитку технологія факторно-критеріального моделювання для моніторингу та оцінки якості впровадження педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у навчальний процес приватних закладів неформальної освіти КНР.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що запропоновані теоретичні та практичні матеріали, методичні рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності науковцями, вчителями іноземних мов, керівниками закладів освіти, слухачами курсів підвищення кваліфікації, аспірантами, магістрами, а також зацікавленими цією тематикою фахівцями, що в свою чергу підтверджено довідками про впровадження в освітній процес вітчизняних та закордонних закладів освіти та має істотне значення для галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Здобувачка має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 наукових публікації щодо дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та зараховано як 5,5 публікацій, що подано до захисту дисертації:

1. Чжан Цайджин, Борова Т. Моделювання процесу формування іншомовної комунікативної компетентності в учнів в умовах неформальної освіти. *Інноваційна педагогіка*. ПУ Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2023. Випуск 57. Том 1. С. 151–155. (0,67 ум.друк. арк. / 0,34 ум.друк.арк.). DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.1.30>

URL:http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/57/part_1/30.pdf

2. Чжан Цайджин Сучасна технологія формування іншомовної комунікативної компетентності учнів в умовах неформальної освіти в КНР. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. Випуск № 89. С.58-62. (0,63 ум.друк. арк.). DOI: <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.89.11> URL:<http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/89/11.pdf>

3. Zhang Caijing, Gryzun L. Development of foreign language competence as an integral part of professional training of students in Chinese colleges. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2023. Вип. 60. С. 153–163. (0,92 ум.друк. арк./ 0,46 ум.друк.арк.). DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2023.60.11>

URL:<http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/13550>

4. Чжан Цайджин, Борова Тетяна, Ведь Тетяна Формування трансверсальних компетентностей у студентів ЗВО на основі гібридного навчання. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Педагогіка». 2022. Випуск 13(25). DOI:

[https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-07) (0,76 ум.друк. арк. / 0,26 ум.друк.арк.). URL:<https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/457>

5. Чжан Цайджин, Л. Гризун. Створення інформаційного освітнього середовища як педагогічна умова формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у закладах неформальної освіти Китаю. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 2024. Вип. 62. С. 80–91. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/15827>

6. Zhang Caijing, L. Gryzun Experience of using interactive techniques for online foreign language learning by students in Chinese non-formal educational institutions Electronic Scientific Journal. The Modern Higher Education Review, 2024. Issue 9. Pp. 9-29 URL: <https://edreview.kubg.edu.ua/index.php/edreview/article/view/173>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент Оксана Василівна ВОЛОШИНА, Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і освітнього менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Дисертантка у своєму дослідженні послуговується основними положеннями Єврокомісії, рекомендаціями міжнародних інституцій щодо освіти для сталого розвитку, зокрема формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти. Робота значно виграла, якби були б представлені положення законодавства, рекомендації Азіатського регіону, і зокрема КНР, які пов'язані з предметом дослідження.

2. У таблиці 2.1 на с. 90-91 дисертантка на основі опрацьованих наукових досліджень узагальнює педагогічні умови, що впливають на якість формування іншомовної комунікативної компетентності. На наш погляд, цей аналіз був більш наочним і узагальненим, як би був представлений предмет дослідження, цільова аудиторія формування зазначеної компетентності.

3. Обґрунтовуючи теоретичні засади проблеми дослідження, дисертантка виокремлює низку методологічних підходів (системний, синергетичний, комунікативний, діяльнісно-орієнтований, аксіологічний та компетентнісний підходи), які покладено в основу формування іншомовної комунікативної компетентності учнів приватних закладів освіти КНР. Водночас, варто було б звернути увагу на використання культурологічного, особистісно-

індивідуального підходу, адже в тексті дисертації неодноразово дослідниця звертається до характеристики зазначених підходів.

4. У тексті дисертації зустрічаються описові повтори, характеристики однакових педагогічних явищ у різних параграфах дисертації. Наприклад, характеристика особливостей організації освітнього процесу в постіндустріальному суспільстві; характеристика змішаного навчання подано і в першому, і в другому розділі.

5. Оскільки дисертанткою здійснено глибоке дослідження щодо змістових і процесуальних особливостей формування іншомовної комунікативної компетентності учнів на прикладі Китайської Народної Республіки, тому, на наш погляд, варто було б видати за результатами наукової праці самостійні методичні розробки (методичні рекомендації тощо), це підсилило б практичну значущість дослідження і було б корисним для вітчизняних освітян.

6. У роботі зустрічаються орфографічні, пунктуаційні, граматичні помилки. Є певні зауваження щодо оформлення цитат.

Офіційний опонент Олена Андріївна ЧЕХРАТОВА, доктор філософії з педагогіки, доцент, доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.2 авторка наводить порівняльний аналіз понять «змішане навчання» і «гібридне навчання» (с. 60-63), а потім повертається до тлумачення термінів у підрозділі 2.3 (с. 130-134). Вважаємо, що цей матеріал доцільно було б представити в підрозділі, присвяченому теоретичним аспектам формування іншомовної комунікативної компетентності або розвитку неформальної освіти.

2. У роботі авторкою проведено ґрунтовний аналіз формування іншомовної комунікативної компетентності учнів в умовах неформальної освіти у КНР, але, на нашу думку, дисертація виграла б, якби авторка провела порівняльний аналіз з досвідом інших країн, які мають успішні практики у сфері неформальної мовної освіти, що могло б розширити теоретичні та практичні висновки дослідження.

3. Особлива увага у роботі приділена питанням глобалізації та інформатизації суспільства, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі (підрозділ 1.2, 2.2). Зокрема, на с. 124 Чжан Цайджин розглядає потенціал використання електронних освітніх ресурсів мовного спрямування. Вважаємо, що дисертація виграла б, якби дисертантка навела огляд найбільш уживаних цифрових інструментів для

формування іншомовної комунікативної компетентності і проаналізувала їх функціональні можливості.

4. У підрозділі 3.1. Чжан Цайджин аргументує вибір для проведення експериментального дослідження приватного закладу неформальної освіти у КНР та детально описує особливості його роботи. На наш погляд, доцільно було б надати більш докладне обґрунтування вибору саме приватного закладу неформальної освіти для участі в експериментальному дослідженні.

5. У тексті дисертації зустрічаються окремі стилістичні неточності та описки (с. 27, 58, 71), які потребують редагування, а також неточності у використанні деяких термінів (наприклад, «загальноосвітні заклади освіти» (с. 160)).

Рецензент Ганна Анатоліївна ПОЛЯКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 автор спирається на побудовану ним термінологічну систему для розгляду сутності понять «комунікативна компетентність», «іншомовна комунікативна компетентність» та їх характеристик (с. 40). Слід зазначити, що представлений автором матеріал в таблиці 1.1 не коректно відносити до терміносистем, оскільки він не повністю відображає вимоги до терміносистем, зокрема повноти термінів та структурованості (відображення зв'язків між термінами: «рід-вид», «ціле-частина», «причина-наслідок», «об'єкт-ознака» та інші логічні зв'язки змістовного характеру).

2. У роботі в схожому контексті вживаються терміни «приватні заклади освіти Китаю», «заклади неформальної освіти» (с. 82, 101, 142, 177), «приватні заклади неформальної освіти» (с. 27, 95, 122, 146, 176-177). На нашу думку, доцільно було б додати та усталити визначення поняття «заклади неформальні освіти».

3. У розділі 2.2 розкривається технологічний аспект впровадження педагогічних умов (с. 124). На наш погляд, опис технологічної складової подається у занадто загальному вигляді. Було б доцільно розкрити, які саме інтерактивні електронні освітні ресурси мовного спрямування, онлайн-платформи та інструменти змішаного навчання можуть бути використані.

4. У підрозділі 1.2 (с. 60-62) та підрозділі 2.1 (с. 130-134) розглядаються дефініції понять «змішане навчання», «гібридне навчання» та їх відмінності. На наш погляд, варто було б зосередити теоретичний аспект аналізу ключових

понять у розділі 1, а у розділі 2 долучити визначені поняття до критеріїв ефективності запровадження педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів неформальної освіти КНР за розробленою моделлю.

5. При описі педагогічного експерименту у підрозділах 3.1 та 3.2. є неточність або не повні дані в описі вибіркової сукупності учасників, оскільки зазначено, що до попереднього анкетування було залучено 46 вчителів англійської мови (с. 148), однак, відсутній опис респондентів, що брали участь у формуючому етапі експерименту та експертному оцінюванні за кваліметричною моделлю. Разом з тим у підсумках рейтингів вчителів контрольних та експериментальних груп значиться по 28 учасників (с. 173, с. 241-242). Окрім цього, ефективність експериментального дослідження була б більшою, якщо б було залучено кілька приватних закладів неформальної освіти та більша кількість учасників.

6. У підрозділі 3.1. та підрозділі 3.2 висвітлюються етапи та хід проведення педагогічного експерименту, зокрема розкривається зміст проведення практико-орієнтованого тренінгу для вчителів-фасилітаторів (с. 167-170), що є однією зі складових впровадження педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності учнів приватних закладів неформальної освіти КНР. Разом з тим, на нашу думку, доцільно було б детальніше розкрити впровадження інших аспектів реалізації педагогічних умов (організаційного та технологічного).

Рецензент Ірина Сергіївна ГОНТАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 приділено значну увагу теоретичним аспектам формування іншомовної комунікативної компетентності у глобалізованому суспільстві та здійснено ґрунтовний аналіз терміну «іншомовна комунікативна компетентність». Однак у роботі йдеться також про «комунікативну компетентність» та «комунікативну мовленнєву компетентність». Варто було б на початку підрозділу уточнити ці терміни та визначити їх особливості у контексті дослідження.

2. У підрозділі 1.2 висвітлено розвиток неформальної освіти в умовах глобалізації та інформатизації суспільства. На нашу думку, доцільно було б розширити аналіз специфіки неформальної освіти саме у контексті мовної

підготовки та підкреслити специфіку порівняно з формальною освітою.

3. У підрозділі 1.3 розглянуто особливості формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у КНР, проте недостатньо розкрито роль державної політики та культурних особливостей у розвитку цієї компетентності. Доцільно було б доповнити розгляд нормативних аспектів та соціокультурних чинників, що впливають на процес навчання іноземних мов у Китаї.

4. У підрозділі 2.1, де обґрунтовуються педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності учнів неформальних закладів освіти КНР, дисертантом проведено ґрунтовний аналіз теоретичних досліджень щодо сутності та компонентів педагогічних умов як складової закономірностей освітнього процесу. На нашу думку, доцільно було б розширити цей аналіз результатами експериментальних розвідок щодо ефективності впровадження педагогічних умов.

5. У тексті роботи зустрічаються окремі стилістичні та граматичні неточності, що впливає на якість стилю викладу.

Голова спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.060 Олександр Леонідович ШУМСЬКИЙ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надав позитивний відгук без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує ЧЖАН ЦАЙДЖИН ступінь доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Олександр ШУМСЬКИЙ

(власне ім'я та прізвище)